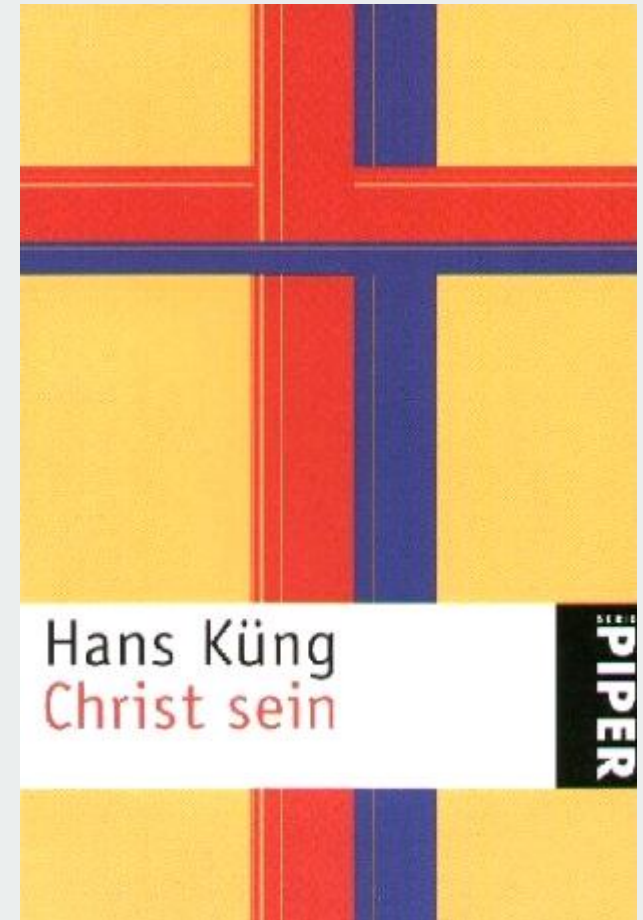

očami neteológa

Ako najlepšie nahliadnuť na Küngovu christológiu?

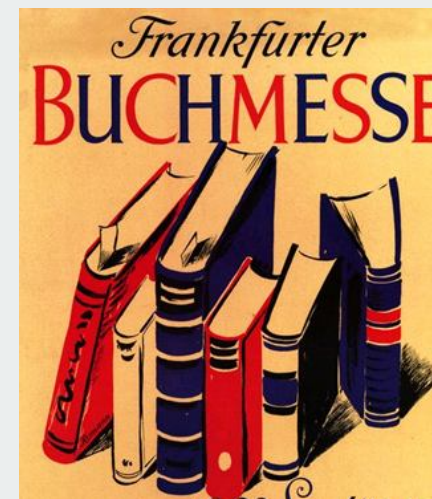
- Porovnať *Küngovu christológiu* s christológiou teológov 20. storočia?
- Porovnať *Küngovu christológiu* s Katechizmom Katolíckej cirkvi?
- Zistiť dopad *Küngovej christológie* na kresťanskú spoločnosť v Európe?
- **Zistiť ako dielo vníma ten, kto je pôvodným adresátom tohto diela?**

Stalo sa v **októbri 1974**.....

2

CHRIST SEIN..... Predstavenie knihy autorom,
Knižný veľtrh, Frankfurt am Main

CHRIST SEIN..... Môj krst, Farský kostol,
Banská Bystrica

Ako byť kresťanom v modernej dobe?

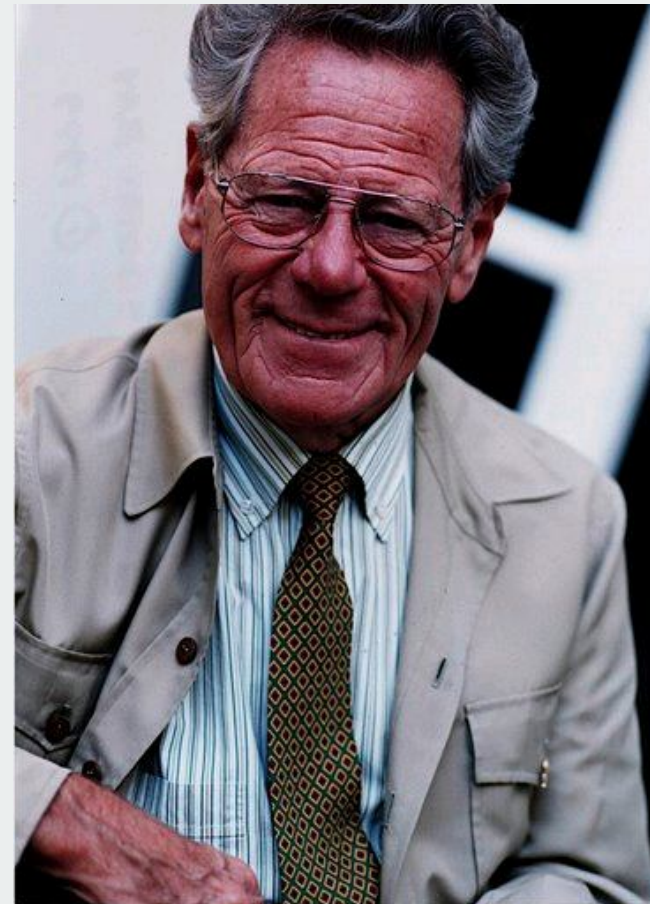
3

- Prečo byť kresťanom? Prečo nie iba človekom, naozajstným človekom?
- Znamená „býť kresťanom“ viac ako býť človekom? Je to nadstavba? Alebo naopak len základ?
- Čo znamená býť kresťanom v súčasnej modernej dobe?
- Küngova kniha je podľa autora určená pre:
 - bežných kresťanov, ktorí sa pýtajú prečo a ako býť kresťanom v súčasnej dobe a nechcú iba opakovať naučené formulky
 - tých ktorí neveria, ale pýtajú sa
- Ako má moderný človek veriť, ak si nepraje cirkevný tradicionalizmus ani konformizmus a zároveň nemá záujem o kresťanstvo za „zníženú cenu“ a zjednodušovanie viery?

1 Christ sein.....

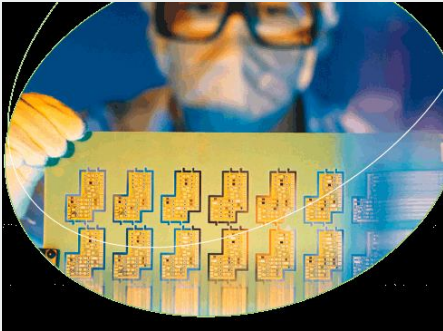
Byť kresťanom: Kresťanská výzva

- Rozlišovanie
 - Situácia dnešného človeka
 - Transcendencia. Existuje Boh?
- Program
 - Ježišov život
 - Ježišovo učenie
- Prax
 - Cirkevná prax
 - Byť človekom a byť kresťanom

Moderný svet

6

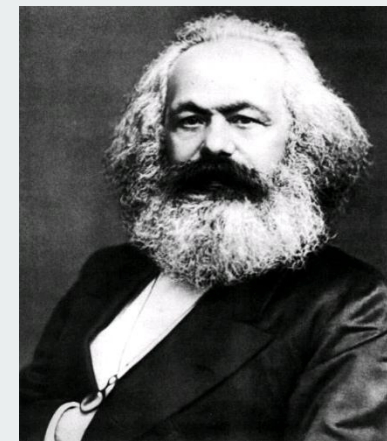

Technickou evolúciou k humanite?

- Technický pokrok priniesol nespočetné dobá pre celé ľudstvo (medecína, hospodárstvo, poľnohospodárstvo....)
- Svet však nie je lepší (životné prostredie, rozdiely medzi severom a juhom, diaktatúry, atómová hrozba...)

Politicko - sociálna revolúcia k humanite?

- Uznáva humanistický potenciál v marxizme
- Nahradenie nespravodlivých kapitalistických vzťahov naozaj ľudskými
- Marxizmus však priniesol neslobodu, útlak, násilie, odmietanie náboženstva

Veriť v Boha nie je proti rozumu

7

- To, či existuje alebo neexistuje Boh nie je možné racionálne spoznať, ani na základe dôkazu ani zdôvodnením čistého rozumu, ani na základe morálneho postulátu praktického rozumu, ani na základe biblického svedectva
- Ak Boh existuje, je odpoveďou na radikálnu neistotu skutočnosti
- Že Boh existuje môžeme nakoniec prijať iba v dôvere založenej na skutočnosti samotnej

- Viera v Boha má charakter rozhodnutia a rozhodnutie pre Boha má charakter viery
- Ak sa človek otvorí a odváži sa jej oddať a obetovať, tak pozná tým, že to urobí, že urobil správne.

Kto je kresťan

8

- Kresťan nie je ten, kto sa pokúša žiť humánne, spoločensky alebo nábožensky. Kresťan je ten, kto sa pokúša prežiť svoju ľudskosť, spoločenskosť a náboženskosť z Krista.
- *Byť ľudský, dobrý človek*
- *Myslieť na potreby ostatných, zasadzovať sa za spravodlivosť*
- *Žiť v horizonte absolútneho zmyslu*
....môže ktokoľvek, aj keď je to veľmi dobré, nemusí to mať nič spoločné s kresťanstvom
- Špecificky kresťanské, čo robí kresťana kresťanom je **samotný Ježiš**

Ježiš ako historická osobnosť

9

Establishment?

Hovoríme o ňom ako o „veľkňazovi“. Ježiš však nebol súčasťou vedúcej politickej triedy, nebol kňaz v chráme ani teológ, nevytvoril žiadne veľké systémy, nie to nové náboženstvo. Bol slobodný vodca laického hnutia, ktorý hlásal skorý príchod Kráľovstva Božieho jednoduchou rečou, v obrazoch a podobenstvách.

Revolúcia?

Ježiš nebol politický ani sociálny revolucionár, aj keď ho tak mnohí chceli vidieť a kvôli takýmto obvineniam bol nakoniec popravený. Neorganizoval žiadne povstanie proti Rímu, nevyzval k pozemkovej reforme... Hlásal nenásilie a lásku k blížnemu.

Ježiš ako historická osobnosť

10

Emigrácia?

Ježiš sa nestratil z „hriešneho sveta“, nepožadoval obeť kvôli obeti, odriekanie kvôli odriekaniu. Nebol asketickým mníchom. Tým, čo ho počúvali neodporúčal, aby prežili zvyšok života v kláštore v Kumráne. Nehlásal žiadnu hierarchickú poslušnosť. Nezaložil ani žiadny mníšsky rád so špeciálnymi pravidlami.

Moralizmus?

Ježiša možno považovať za veľkého učiteľa morálky, ale neučil žiadnemu „novému zákonu“ ani nemal zmysel pre morálnu alebo právnu kazuistiku. Cítil sa obdivuhodne slobodný porušovať zaužívané pravidlá, kedykoľvek to považoval za vhodné.

Čím teda bol Ježiš?

- Vymyká sa všetkým dobovým schémam
- Je provokatívny vo všetkých smeroch
 - Má k Bohu bližšie ako všetci chrámoví kňazi
 - Je voči svetu slobodnejší ako askéti
 - Je morálnejší ako všetci učitelia zákona
 - A prináša revolučné myšlienky viac ako revolucionári....

Ježiš sa nedá zaradiť do žiadnej škatuľky,
pretože to čím bol súvisí s tým, čo chcel

Čo teda chcel Ježiš?

Čo chcel Ježiš?

12

- Ježiš sa nedá zaradiť do žiadnej škatuľky, pretože to čím bol súvisí s tým, čo chcel.
- Ježiš nezvestoval žiadnu teologickú teóriu ani „nový zákon“, ani seba samého.
- **Zvestoval Božie Kráľovstvo, teda Božiu vec (= Božiu vôľu)**
 - Nie trvalá vláda jeruzalemských kňazov, ale prichádzajúce BK na konci sveta
 - Nie teokracia nastolená násilím ale bezprostredná vláda samotného Boha nastolená bez akéhokoľvek násilia
 - Nie súd, kde prejdú len „dokonalé elity“, ale radostná zvesť o nekonečnej Božej добрote a nepodmienennej milosti pre stratených a úbohých
 - Nie ríša vybudovaná na exaktných pravidlách a na ich dokonalom dodržiavaní, ale slobodným Božím činom vytvorená dokonalá ríša
- Výrazný apokalyptický horizont, ktorý sa postupne pretransformoval na eschatologickú zvesť. Existuje konečný, človeku ponúkaný zmysel života a sveta.

Miesto zákonníctva Božia vôľa

13

- Najvyššou normou:
 - *Nie je mravný prirodzený zákon.* Ježišovi nejde o abstraktnú ľudskú prirodzenosť ale o konkrétneho jednotlivého človeka.
 - *Nie je zjavený Boží zákon.* Ježiš relativizoval ústnu tradíciu, aj pravidlá o kultickej čistote, predpisy pre sabbat ale aj proti Mojžišovmu zákonu – rozluka manželstva, zákaz prísahy, zákaz odplaty, príkaz lásky k nepriateľom....
- Najvyššou normou je **Božia vôľa**
- Božia vôľa nie je jednoducho identická so žiadnym zákonom, pravidlom alebo dogmou.
- Len dodržiavanie Zákona často vedie k **zákonníctvu**, človek vie, čo má robiť a čo už robiť nemusí. Odpadá zodpovednosť a vzťah k Bohu sa mení na povinnosť a dodržiavanie pravidiel.
- Nastáva umelé prispôsobovanie už zastaraných pravidiel, alebo zo starých pravidiel sa neúspešne odvodzujú nové pravidlá pre zmenený svet.

Čo chcel Ježiš?

14

- **Božia vôľa** nie je nič iné ako **dokonalé dobro (blaho) človeka**
 - Nie len duša, ale spása celého človeka
 - Dobro každého človeka, kto ma práve potrebuje
- Pre dobro človeka Ježiš relativizoval posvätné inštitúcie a tradície: zákon a kult
- Ježiš, ktorý si vo všeobecnosti ctí zákon, neobáva ho v jednotlivostiach porušiť:
 - Relativizuje posvätné tradície a inštitúcie
 - pre všetky dogmy a nariadenia je kritérium, či sú tu pre človeka alebo nie
 - zmierenie a každodenná služba sú nadradené liturgii. Humanita miesto formalizmu a ritualizmu
 - Hlásá nepodmienenú lásku, pripravenú k službe, k odpusteniu. Zmena spoločnosti cez radikálnu zmenu jednotlivca
 - K pohoršeniu zbožných je solidárny so všetkými úbohými, nemorálnymi, heretikmi, vylučovanými, slabými, politicky skompromitovanými, prostými
 - Miesto zákonného trestu hlása odpustenie

Ježišov nárok

15

- Ježiš si robil nárok byť **správcom** vecí božských a ľudských
- Vyzýval ku konečnému rozhodnutiu pre radostnú zvesť
- Ale na ako základe? Kto bol, že si také niečo nárokoval?
 - Nízky pôvod, minimálna podpora jeho rodiny
 - Žiadne významné vzdelanie
 - Žiadne úrady, hodnosti ani majetok
 - Žiadna politická strana, žiadna legitimizácia tradíciou
- Ježiš sa stal verejnou osobou a v konfrontácii s ním boli stavaný pred konečné rozhodnutie
 - Nie však povedať áno alebo nie nejakému zákonu, dogme, rituálu, úradu
 - **Na čo a podľa čoho chce človek zamerať svoj život**
 - Konečné rozhodnutie pre vec Božiu a ľudskú

Spor o Boha

16

- Ježiš sa neodvoláva na nového Boha, ale na Boha Izraela - ale novo chápaného.
 - Otec zatratených
 - Boh činí merítkom svojich prikázaní človeka, stavia sa na stranu chudobných , chorých, na spodných priečkach v každom zmysle
 - Otec Ježišov
 - Ježiš oslovuje Boha ako svojho Otca
 - Náš postoj k Ježišovi rozhoduje o tom, ako sa staviame k Bohu, za čo Boha považujeme

Ježišova smrť

17

- Ježišova smrť bola v logike tohto postoja k Bohu a ľuďom. Jeho umučenie bolo reakciou strážcov zákona, práva a morálky na jeho nenásilné pôsobenie.
 - Ježiš aktívne vyprovokoval svoju smrť
 - Len jeho život a pôsobenie vysvetľuje, čo odlišuje jeho kríž od podobných smrtí v dejinách
- Smrť na kríži je dovŕšením prekliatia zákonom. Ježiš sa stáva zástupcom tých, ktorí porušujú zákon a hriešnikov.
- Umiera opustený ľuďmi aj Bohom.
 - Skončilo sa jedinečné spojenie Ježiša s Bohom
 - Vec, za ktorú bojoval, a ktorá bola zviazaná s jeho osobou tiež padla
 - Nemožno veriť jeho slovám, ak takto skončil

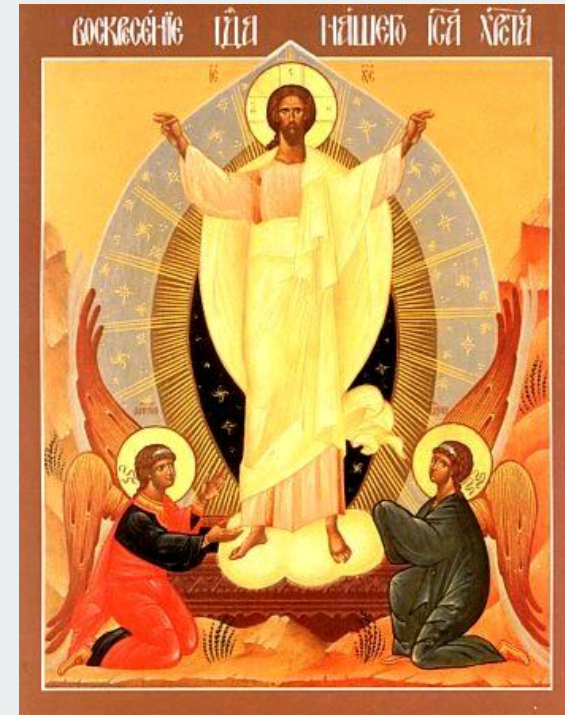
Všetko skončilo Ježišovou smrťou?

Ježišovou smrťou všetko neskončilo

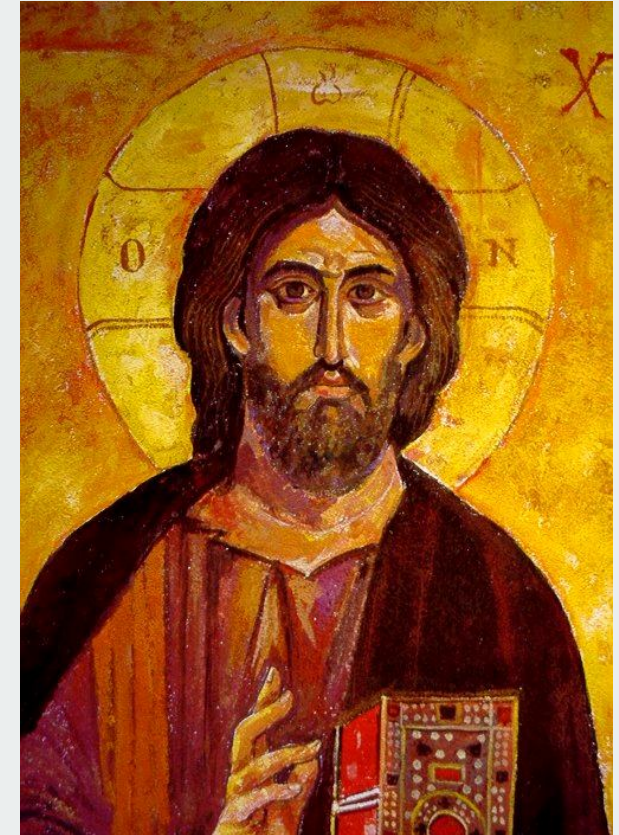
18

- Zostala viera jeho prívržencov: Ukrižovaný žije naveky ako naša nádej.
 - Neexistujú svedkovia zmŕtvychvstania
 - Ale celé z Ježiša vychádzajúce hnutie začalo skutočne až po jeho smrti
- Vzkriesenie neznamená:
 - Návrat do klasického života
 - Nie pokračovanie života v priestore a čase
 - Prijatie do nepochopiteľnej a vše objímajúcej prvej a poslednej skutočnosti, ktorú nazývame Bohom

Pravý Boh a Pravý človek?

- Nemôžeme pochybovať o novozákonných pravdách odhalených na starých christologických konciloch.
- Musíme ich však zrozumiteľne transponovať z helenistického sociokultúrneho kontextu do horizontu chápania našej doby.
- Nejde o nemeniteľnosť terminológie a názvoslovia, ale o nemennosť veľkých intencií a zásadných obsahov.
- Zásadným znakom kresťanstva nie je súhlas s tým, či oným veľkým dogmatom o Kristovi, nejakou christológiou alebo teóriou – **ale viera v Krista a nasledovanie Krista.**

Pravý Boh a Pravý človek

20

- **Ježiš bol pravým Bohom** - V Ježišovi z Nazareta sa s konečnou platnosťou zjavil k človeku prívetivý Boh sám, že mu bol nablízku, hovoril, jednal. Bol ako ukrižovaný a vzkriesený Bohom potvrdený ako Boží miestodržiteľ, reprezentant, zástupca, ako správca Božích vecí.
- Všetky výpovede zabalené v dobovej mytologickej alebo polomytologickej forme, ktoré informujú o Božom synovstve, preexistencii, podielu na stvorení a pod. chcú podložiť jedinečnosť a neopakovateľnosť nároku, ktorý prišiel s Ježišom, a ktorý nie je ľudského, ale Božského pôvodu.
- **Ježiš bol celkom človekom**, bez akýchkoľvek úľav (utrpenie, neistota, pokušenie, omylnosť...)

Cirkev v pohľade H.Künga

Cirkev

22

- Ježiš nezaložil počas života žiadnu cirkev. Až po Ježišovej smrti vzniká spoločenstvo „cirkev“ jasne oddelená od Izraela
- Miestna cirkev nie je iba odnožou všeobecnej cirkvi ale plne sprítomňuje, manifestuje a reprezentuje plne celú cirkev Ježiša Krista
- Aj pre Cirkev musí zostať určujúci Ježiš
- Cirkev nie je Božie kráľovstvo, ale môže byť a musí byť jeho hovorcom a svedkom.
- Dôveryhodnosť cirkvi závisí na vernosti Ježišovi a jeho poslaniu
- Cirkev je vierohodná len vtedy, keď
 - Je si vedomá, že je dočasná (konečným cieľom je BK)
 - Nebude zneužívať moc, násilie, ale slúžiť v láske
 - Si bude vedomá svojich chýb (nemusí hrať divadlo vyššej morálky)
 - Ekumenická v praktických krokoch
 - Stále sa reformujúca (hlavne katolícka)

Kresťanské jednanie

23

- **Špecifikom kresťanského jednanie je nasledovania Krista**
- Pre kresťanov je kľúčová väzba na osobu Ježiša, nie len na jeho náuku, ale i na jeho život, smrť a nový život.
- Nasledovanie znamená
 - Spoločnosť sa na neho a na jeho cestu
 - Podľa jeho rád **ist' svoju cestu (každý svojou vlastnou)**
- Nie je to príkaz ale ponuka
- Ježiš nepredkladá do zákonov zviazané životné, spoločenské alebo spoločenské pravidlá, ale celkom konkrétne, záväzné s podnetné príklady, vzory, základné hodnoty a orientačné merítka.
- Osoba vs. Zákon (pravidlá)
 - Názornosť (nie všeobecný princíp ale komplexná jednajúca postava)
 - Zreteľnosť
 - Realizovateľnosť

Ospravedlnenie cez výkon?

24

- Aj napriek všetkým významom k praktickému jednaniu a činnosti, nie sú pri pohľade na ukrižovaného Ježiša, pre človeka najdôležitejšie jeho skutky (ospravedlnenie cez výkon).
- Tým sa však nemyslí pasivita, výkony však nie sú rozhodujúce, ani tie dobré, ani tie zlé.
- To podstatné je dôvera v Boha v dobrom aj zlom, a tým aj viera v posledným zmysel života (ospravedlnenie skrze vieru).

Prečo teda byť kresťanom

25

- **Prečo byť kresťanom? – Aby bol naozajstným človekom.**
 - Nebyť kresťanom na úkor ľudskosti
 - Nebyť ľudský na úkor kresťanstva
- Nie kresťanstvo vedľa, nad alebo pod ľudskosťou, kresťan nesmie byť rozpolteným človekom
- Kresťanstvo je radikálny humanizmus – prijíma všetko pekné, dobré ale zahrňuje a integruje aj negatívne veci (utrpenie, vinu, stratu zmyslu, smrť)
- V nasledovaní Ježiša je človek schopný žiť radovať sa aj trpieť – dáva mu to zmysel a je si istý Božou ochranou.

2 ...môj pohľad

Küngov *Christ sein* nie je len christológia

27

- Neobsahuje iba Christológiu, ale aj základy
 - Fundamentálnej teológie
 - Bibilickej teológie
 - Dogmatiky
 - Ekleziológie
 - Morálnej teológie
- „Christológia zdola“

Komplexná kresťanská teológia, ako môžeme rozprávať o Ježišovi Kristovi, aby sme iba neopakovali frázy a tradičné kresťanské formuly, ale aby sme tomu aj rozumeli. Zároveň, aby sme mohli v dnešnej spoločnosti presvedčivo žiť a jednať podľa kresťanskej zvesti.

Hans Küng chce dodať odvalu ku kresťanstvu.

Je *Christ sein* stále moderný a aktuálny?

28

Moderný?

Ak moderný znamená reagujúci na najnovšie trendy a používajúc nové výrazové prostriedky tak „Christ sein“ od Künga už nemožno považovať za moderné dielo.

Aktuálny?

Ak aktuálny znamená reagovať na reálne a relevantné potreby ľudí. Tak je aktuálny.

Nie však pre masového kresťana na Slovensku.

Küngove myšlienky sú na Slovensku rozšírené len málo. Neprišli neskoro, keď ľudia už veľmi neriešia, kto je Ježiš?

Je však málo kníh, ktoré by slovenskí kresťania (zvlášť katolíci) potrebovali čítať naliehavejšie ako túto.

Čo sa mi páčilo

29

- Založené na objektívnom skúmaní (Historicko – kritická metóda)
- Akceptuje vývoj vnímania Ježiša v období písania evanjelií
- Obsahuje oslobodzujúce myšlienky. Revolučná kniha pre tých, čo sa s podobnými myšlienkami stretávajú po prvý krát.
- Relatívne čitateľný teologický jazyk
- Kniha obsahuje 20 rokov Küngovej teológie – a je to cítiť (každá veta je premyslená a má svoj význam)
- Kniha je určená pre ľudí s prehľadom v kresťanskej teológii a (netriviálnom) znalostiach Biblie a reálií Izraela v Ježišovej dobe...
- Komplexné dielo, ktoré odpovedá na otázku, o čom je kresťanstvo

Čo mi vadilo

30

- „Otázniková forma“ Küngovho literárneho štýlu
- Modernosť spred 35 rokov znamená istú zastaranosť dnes „otázky dnešného človeka...“ už nie sú moderné
- Prechod od „Ježišovho apokalyptického posolstva“ po nové náboženstvo?

Küng je Küng.... 😊

31

Poznámky týkajúce sa dnešných pomerov v RKC pri popise iných zdanlivo nesúvisiach vecí:

- Mimo Kumrán nie je spásy
- „Opera superegoriata“ – v popise praktík farizeov
- „morálka spovedného zrkadla“ v kazuistike farizejov
- ...toto píšem v dobe encykliky, ktorá s odvolaním na autoritu JK predstiera, že v prirodzenom zákone našla zdôvodnenie nemravnosti „umelej“ regulácie pôrodnosti.
- V Starom zákone je napočítané 613 predpisov a CIC obsahuje je 2 414 kánonov

Christ sein

32

- Veľmi koncentrované dielo, obsahuje 20 rokov teologického premýšľania
- Obsahuje zárodky hlavných myšlienok neskorších diel
 - Večný život
 - Existuje Boh?
 - Credo – umelecké diela
 - W.A. Mozart
 - Katolícka Cirkev
 - Prvé náznaky myšlienok Svetového étosu
 -+ asi aj iné, čo som nerozpoznal 😊

Myšlienka na záver

33

Prečo byť kresťanom ? Aby sme boli skutočnými ľuďmi

*V nasledovaní Ježiša Krista
môže človek v dnešnom svete
opravdivo ľudsky žiť, jednať, trpieť aj umrieť
V šťastí aj nešťastí, v živote aj smrti
Vždy v rukách božích a vždy pripravený pomáhať ľuďom*

